

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн середовища	Рівень вищої освіти	перший (бакалавр)
Кафедра	Дизайн середовища	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	нормативна
Спеціальність	022 Дизайн	Семестр	2

ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ І ПРОЄКТНОЇ ГРАФІКИ

2-й семестр, 2024-2025 н. р.

Лектор	Трегуб Наталія Євгеніївна, канд. архітектури, доцент кафедри «Дизайн середовища» ХДАДМ;
Практичні заняття	Трегуб Наталія Євгеніївна, к. арх., доцент кафедри «Дизайн середовища»
E-mail	kafedra.inob@gmail.com
Заняття	за розкладом (online – Google Meet, Google classroom);
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8.
Телефон	(057) 706-02-46 (кафедра «Дизайн середовища»)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з лектором є електронні листи (тільки у робочі дні з 9-00 до 17-00). Умови листування: в темі листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни; в полі тексту листа позначити ПІБ студента, який звертається (анонімні листи на розглядаються); файли підписуються таким чином: прізвище_завдання. Розширення: текст – doc, docx, ілюстрації – jpeg, pdf. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю (пошукові ескізи, завершені вправи) мають бути надіслані на пошту викладача та кафедри. Консультування з викладачем в стінах академії або online відбуваються у визначені дні та години згідно розкладу.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення дисципліни «Основи композиції і проєктної графіки» є: Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн», що затверджений та введений в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 13.12.2018 р. № 1391. В ньому наведено: *теоретичний зміст предметної області*: поняття, концепції, принципи дизайну та їх використання для забезпечення заданих властивостей та естетичних характеристик об'єктів дизайну (за спеціалізаціями) та *методи, методики та технології*: методики проєктування та виготовлення одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну; технології роботи у відповідних спеціальних матеріалах (за спеціалізаціями). Ряд компетентностей випускника (з переліку інтегральної, загальних і спеціальних – фахових, предметних) забезпечуються вивченням цієї дисципліни - «Основи композиції і проєктної графіки».

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Базою навчального тезаурусу дисципліни «Основи композиції і проектної графіки» є складений за авторською методикою курс лекцій (укладач - к. арх., доцент Трегуб Н.Є.), який охоплює термінологічні, історичні та сучасні дані зі світової та вітчизняної архітектурно-дизайнерської практики (монографії, підручники, навчальні посібники, словники-довідники, каталоги, електронний ресурс). Лекційний матеріал супроводжується відповідними наочними зразками студентських робіт та відеоматеріалами з мережі Internet.

Цикл практичних вправ з дисципліни «Основи композиції і проектної графіки» націлений на формування у студентів відповідних професійних компетентностей в галузі композиційного формоутворення (укладач - к. арх., доц. Трегуб Н.Є.).

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові науково-інформаційні матеріали, літературні джерела, у тому числі актуальні наукові та практичні розробки з дизайну інтер'єрів та меблів і матеріально-художньої культури, дані про дизайнерські наукові центри, школи, групи і т. ін., інноваційні технології в дизайні та сучасне обладнання можливо переглянути у мережі Інтернет. Відповідні посилання на потрібний сайт надаються лектором підчас занять або за проханням студента після закінчення лекції, а також в процесі електронного листування.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Для ведення конспекту лекцій потрібен зошит, ручка. Для виконання скетчів та ескізів необхідно мати альбом для зарисовок, олівці, рапідограф, маркер, акварельні фарби. Для роботи в комп'ютерних програмах (CorelDraw, Adobe PhotoShop, Adobe Illustrator) і можливістю виходу до мережі Інтернет - ноутбук, планшет тощо. Для іноземних студентів, які недостатньо володіють державною мовою України, пропонується використання необхідних для паралельного перекладу гаджетів (смартфону, планшета, ноутбуку). Головною програмою, необхідною для опанування лекційного матеріалу та виконання рефератів, є Microsoft Word. Проведення лекцій і практичних занять ONLINE – в програмі Google Meet, Google classroom.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи композиції і проектної графіки» є надання студентам науково-теоретичної основи композиційного мислення в процесі формоутворення площинних 2D - композицій та об'ємно-просторових 3D-композицій, які засновані на симбіозі власної художньої інтуїції та математичних закономірностей.

Завдання дисципліни:

- сформувати у студентів стійку мотивацію до вивчення дисципліни та потребу в систематизованих знаннях в цій галузі, які є базовими для циклу професійних дисциплін: «Матеріалознавство та технології в дизайні предметно-просторового середовища» (1 сем.), «Основи ергономіки та проектування інтер'єрів і меблів» (1,2 сем.), «Проектування» (3 – 8 сем.), «Робота в матеріалі» (2,3,4 сем.);
- оволодіння системою теоретичних знань та алгоритмом практичних дій в процесі макетування абстрактно-формальних композицій;
- надбання студентами методичних та практичних знань в процесі визначення основних закономірностей побудови об'ємно-просторових форм;

- розвинення прийомів і засобів гармонізації композиційних рішень на основі методів пропорціонування, візуальної цілісності та образності асоціативних композицій.

В результаті вивчення дисципліни «Основи композиції і проектної графіки» студенти повинні:

- **знати:** роль пропедевтичного курсу основ композиції в системі професійних дизайнерських дисциплін; основні властивості форм (геометричний вид форми, положення форми у просторі, маса, масштаб, фактура, колір, світлотінь); закономірності організації об'ємно-просторових форм (види співвідношень, супідрядність, масштабність, пропорції, метро-ритмічний порядок); формально-композиційні принципи стилізації; види композиції (фронтальна, об'ємна, глибинно-просторова).

- **вміти:**

- формулювати обґрунтовану авторську концепцію формоутворення композиції, ілюструвати дизайн-концепції графічними засобами зображення (скетчі, комп'ютерні програми) і пошуковими макетами;
- виконувати власноруч формальні композиції прийомами макетування;
- створювати художньо-образні асоціативні композиції в графічних матеріалах і пластичних техніках (паперова пластика, 3D – принтерний друк);
- здійснювати процес композиційного формоутворення з урахуванням тенденцій в галузі сучасних технологій, конструктивних рішень та естетики об'єктів дизайну;
- розробляти презентаційну документацію до композиційних рішень (ортогональні проєкції, аксонометричні та перспективні побудови зображень, фото-фіксація об'єкту з підсвічуванням).

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Очна форма навчання: дисципліна вивчається протягом першого і другого семестру 1 курсу першого рівня вищої освіти (12 кредитів ECTS). Загальна кількість годин – 360 (з них аудиторних - 180 год., лекційні - 20 год., практичні - 160 год., самостійна робота - 180 годин). У кожному семестрі – лекцій – 10 год., практичних – 80 год., самостійних – 90 годин.

Рубіжна перевірка рівня і якості отриманих знань здійснюється у процесі виконання практичних вправ, які розглядаються і оцінюються кафедрою на модульному перегляді (8 тиждень), підсумкова – під час екзаменаційного перегляду.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення лекційних і практичних занять. Самостійна робота студента спрямована на закріплення лекційних тем, розробку композиційних вправ. Зміст самостійної роботи включає пошук і аналіз додаткової інформації, розробку ескізів і пошукових макетів, відповідних комп'ютерних програм, виконання завершених завдань до рубіжного контролю і екзаменаційного перегляду, а також (за бажанням) участь власними роботами у Всеукраїнських мистецьких конкурсах, написання тез доповідей для участі у студентських наукових конференціях.

РОЗПОДІЛ ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ (2 СЕМЕСТР).

тиждень	Теми лекцій	Кільк. годин ауд./сам.	Анонс лекційного матеріалу
1	2	3	4
Модуль 1. Методологічні принципи композиційного формоутворення			
Змістовий модуль 1. Формальні композиції			

1.	Тема 1. (лекція) «Формальна композиція»	2/2	<p>Розглядається формалізм як художній метод на рубежі XIX – XX століть, течії і школи мистецтва (футуризм, кубізм, абстракціонізм, сюрреалізм, фовізм, ташизм, експресіонізм). Принципи формалізму: абсолютизація естетизації форми у мистецтві, ідеалізація «гри чистих форм», відмова від передачі будь-якого змісту (безпредметне мистецтво). Принципи, методи і засоби композиційного формоутворення: комбінаторика, деформація, образ форми стилізація, тектоніка, трансформація, формалізація.</p> <p>Поняття «комбінаторика» (лат. combinare – з'єднати, сполучати) - різні комбінації сполучень форм, різні розміщення форм у 2D або 3D-просторі, переставлення тощо.</p> <p>Поняття «деформація» (лат. deformatio – зміна форми) зміна об'єму або форми твердого тіла під дією зовнішньої сили без зміни маси. Види деформації: розтягування, стиснення, зрушення, кручення, зігнання.</p> <p>Поняття «стилізація» в абстрактно-формальній композиції. Принципи та види стилізації (зовнішня, декоративна, наслідувальна, творча).</p> <p>Поняття «трансформація» (лат. transformatio – перетворення, змінювання) та її види: відсікання, перетин, злиття, перетікання, поглинання.</p>
3.	Тема 2. (лекція) «Фронтальна композиція»	2/2	<p>Розглядаються принципи формоутворення фронтальної композиції: формат і силует, вибір конфігурації і побудова елементів форми в їх композиційному зв'язку за двома площинними координатами (вертикаль, горизонталь), де глибинна координата має підпорядковане значення.</p> <p>Аналізуються умови фронтальності в залежності: від співвідношень між висотою і шириною поверхні, від геометричної форми силуету (квадрат, прямокутник, трапеція, півколо), від характеру основних членувань поверхні та їх супідрядності, від розміщення елементів по глибині, від домінування певного прийому побудови композиції (симетрія/асиметрія, метр/ритм, статика/динаміка, контраст/нюанс), від урівноваженості у співвідношеннях властивостей елементів форми (світлотінь, колір, фактура, рельєф, решітка).</p> <p>Види фронтальної композиції у предметно-просторовому середовищі.</p>

			Сприйняття фронтальної композиції (при статичному положенні спостерігача).
5.	Тема 3. (лекція) «Об'ємна композиція»	2/2	<p>Характеризуються принципи формоутворення об'ємної композиції, яка будується за трьома координатами з відносно рівними вимірами, в залежності від факторів: 1) моно-об'єм (куб, циліндр, сфера, паралелепіпед, призма, піраміда) або поєднання сукупності об'ємних форм з пропорційним співвідношенням їх вимірів за трьома координатами; 2) статичність – динамічність композиції з об'ємних форм, характер членувань поверхонь (фактура, решітка, рельєф); 3) положення об'ємної форми у просторі по відношенню до глядача, її масштабність; 4) кольорове рішення композиції (контраст, нюанс); 5) виявлення пластики поверхонь та об'ємності засобами природного або штучного освітлення.</p> <p>Засоби та прийоми побудови об'ємної композиції (геометричний вид форми, симетрія/асиметрія, статика/динаміка, композиційний центр, домінанта, рівновага, супідрядність, контраст/нюанс).</p> <p>Види об'ємної композиції у предметно-просторовому середовищі. Об'ємна композиція розрахована на її сприйняття при обході спостерігача навколо форми або (в залежності від оточуючого середовища) на сприйняття її з двох або з трьох боків.</p>
7.	Тема 4. (лекція) «Глибинно-просторова композиція»	2/2	<p>Характеризуються принципи формоутворення глибинно-просторової композиції, типовою ознакою якої є: закономірне розташування об'ємно-просторових форм, площин, їх груп (комплексів) та просторів між ними. Умови глибинності простору: протяжність простору за основними параметрами (ширина, довжина), заглибленість у горизонтальну поверхню; масштабність, розмір форм, їх співвідношення у просторі; види композиційних центрів і домінант.</p> <p>Види глибинно-просторової композиції в урбанізованому предметно-просторовому середовищі. Сприйняття глибинно-просторової композиції (в процесі руху спостерігача в глибину простору). Видові точки.</p>
9.	Тема 5. (лекція) «Асоціативна композиція»	2/2	Композиція графічного зображення. Набір графічних засобів зображення (крапка, лінія, пляма, штрих, площа, об'єм). Тематика асоціативних композицій (пори року, природні

			<p>явища та стихії, флора-фауна, архітектурні стилі, професійні сфери діяльності, світло – темрява, день – ніч, агресія - спокій тощо). Втілення теми в графічну і в пластичну художньо-образну композиції. Єдність і взаємозв'язок образно-виразної (змістовної) та конструктивно-знакової (формальної) складових композиції.</p> <p>Композиційні прийоми графічного рішення асоціативної композиції (негатив – позитив, згущення – розрядження, змішана техніка). Залежність засобів художньої виразності від образної концепції композиції.</p> <p>Символіка кольорів (значення та асоціації).</p> <p>Особливості формоутворення геометричної, скульптурної, структурної пластики. Вплив тематичного образу на формоутворення асоціативної композиції. Технологічні способи формоутворення асоціативної композиції з паперу (картону) – згин, надріз, проріз, відворот.</p> <p>Варіант технологічного способу виконання асоціативної композиції – 3D принтерний друк (матеріал АВС-пластик).</p>
РАЗОМ за 2-й семестр		10/10	

- Матеріали лекцій підлягають перманентному оновленню і доповненню з відповідним корегуванням.

РОЗПОДІЛ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (2 СЕМЕСТР).

Дати	Тижень	Вид заняття	Зміст	Годин. ауд. /сам.	Рубіжний контроль	Деталі
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ 1. Принципи композиційного формоутворення						
Змістовий модуль 1. Формоутворення пластики поверхні, об'ємних форм та об'ємно-просторових структур						
30.01.2023 - 26.03.2023	1.	практич./самост.	<p>Тема 1. Вправа № 1. «Пластика поверхні».</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Розробити і виконати макети 3-х типів поверхонь (фактура, рельєф, решітка). ▪ Виконати фото вправи № 1. 	4/4	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Консультації з викладачем за темою завдання № 1. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Аналіз робіт студентів з метод. фонду кафедри ДС та прикладів з літературних та електронних джерел. ▪ Технологічні прийоми виконання макетів поверхонь (фактура, рельєф,

						<p>решітка).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Розміри поверхонь (10x10 см або 12x12 см). Компонівка на форматі ватману А-3. ▪ Матеріали та інструменти: ватман або папір для ксерокса, макетний ніж, шило, голка, лінійка, трикутники 45° або 30°- 60°. рапідграф, олівець НВ, клей ПВА.
	2.	практич./самост.	<p>Тема 2. Вправа № 2. «Пластика поверхонь об'ємних форм»</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Виконати макети пластичного рішення поверхонь двох геометричних тіл (куб – циліндр, куб – конус, куб – піраміда, куб – призма, куб – куля, піраміда – куля). ▪ Виконати фото ракурсів об'ємних форм з різним підсвічуванням. 	6/6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Консультації з викладачем за темою завдання № 2. 	<ul style="list-style-type: none"> * Геометричні тіла - за вибором студента. ▪ Аналізуються макетні прийоми формоутворення кубу, циліндру, піраміди, призми, конусу, кулі. ▪ Висота геометричних тіл = 15-20 см.
	3.	практич./самост.	<p>Тема 3. Вправа № 3. «Об'ємно - просторова структура».</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Розробити і виконати макет об'ємно-просторової структури (з одного аркушу паперу). ▪ Виконати фото об'ємно-просторової структури з різним підсвічуванням. 	4/4	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Консультації з викладачем за темою завдання № 3. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Аналізуються макетні прийоми формоутворення об'ємно-просторових структур з цілого аркушу паперу. ▪ Розміри аркушу – формат А-4 або А-3. ▪ Висота об'ємно-просторових структур = 4 - 20 см.
	4.	практич./самост.	<p>Тема 4. Вправа № 4. «Фронтальна композиція».</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ На основі проаналізованої графічної роботи майстра авангарду (площинної супрематичної конструкції чи об'ємно- 	6/6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Консультації з викладачем за темою вправи № 4. ▪ Перегляд пошукових ескізів, затвердження остаточного 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Аналіз студентських робіт з методичного фонду кафедри ДС та відеоматеріалів з мережі Інтернет. ▪ Пошукові ескізи пред'являються під

		<p>просторового архітектуру) розробити та виконати макет фронтальної композиції.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Прийоми виявлення фронтальності поверхні: рельєфно-пластичне перетворення площини, супідрядність членувань, співставлення гладких і фактурних, ахроматичних або кольорових поверхонь. ▪ Виконання пошукових ескізів (робочих макетів) фронтальної композиції (як варіант – комп'ютерна графіка). ▪ Виконання макету фронтальної композиції. ▪ Виконання фото макету фронтальної композиції. <p><i>*Примітка: фронтальна композиція може асоціюватися з інформаційним стендом в інтер'єрі чи в екстер'єрі, з меблевими фасадами.</i></p>		<p>варіанту макету фронтальної композиції.</p>	<p>час занять.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Макет розміщується на форматі А-3 (30x40 см). Висота рельєфу в макеті – 3, 4, 5 мм - 20 мм. ▪ Матеріали та інструменти: ватман, кольоровий папір (картон), гуаш, клей, лінійка металева, пластмасові трикутники (30°-60°, 45°), макетний ніж, олівець, рапідграф.
5,6	практич./самост.	<p>Тема 5. Вправа № 5. «Об'ємна композиція».</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ На основі проаналізованої графічної роботи майстра авангарду (площинної супрематичної конструкції чи об'ємно-просторового архітектуру) розробити і виконати макет об'ємної композиції із застосуванням прийомів: <ul style="list-style-type: none"> - співвідношення мас і пропорцій форм за трьома координатами; - зорового урівноваження об'ємів між собою; - сполучення закритих об'ємів і відкритих (каркасних) форм; 	10/10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Консультації з викладачем поетапного виконання вправи № 5. ▪ Перегляд пошукових ескізів, затвердження остаточного варіанту макету об'ємної композиції. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Стадії виконання вправи пред'являються під час занять. ▪ Формат – А-3 (30x40 см). Висота макету – 15-25 см. ▪ Матеріали та інструменти: ватман, кольоровий папір (картон) або кольорові зразки, пофарбовані гуашню, лінійка металева, ножиці, трикутники 30° та 45°, макетний ніж з висувним лезом, клей ПВА, олівці Н, НВ, рапідграф (лайнер).

		<ul style="list-style-type: none"> - врізання площинних форм у головний об'єм; - включення рельєфної (фактурної) пластики поверхонь в об'ємну композицію. ▪ Виконання пошукових ескізів (рисунок, макет, комп'ютерна графіка). ▪ Виконання макету об'ємної композиції та його фото-фіксація з різних ракурсів і підсвічуванням. <p><u>*Примітка: об'ємна композиція може асоціюватися з арт-об'єктом, із знаком візуальної комунікації (рекламною установкою), з комплектом меблів.</u></p>			
7,8	практич./самост.	<p>Тема 6. Вправа № 6. «Глибинно-просторова композиція».</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ На основі проаналізованої графічної роботи майстра авангарду (площинної супрематичної конструкції чи об'ємно-просторового архітектону) розробити і виконати макет глибинно-просторової композиції із застосуванням прийомів: <ul style="list-style-type: none"> - гармонійного співвідношення протяжності, ширини та заглибленості простору, висот і мас об'ємних форм; - метро-ритмічного членування простору; - контрастного або нюансного співставлення зон простору (за конфігурацією, розмірами площ і геометричними видами об'ємних форм). ▪ Виконання пошукових 	10/10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Консультації з викладачем за темою вправи № 6. ▪ Перегляд пошукових ескізів, затвердження остаточного варіанту макету глибинно-просторової композиції. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Пошукові ескізи пред'являються під час заняття. ▪ Формат – А-3 (30х40 см). Висота елементів макету – 1-10 см. ▪ Матеріали та інструменти: ватман, кольоровий папір чи кольорові зразки гуашшю, лінійка, трикутник, макетний ніж, клей, олівець, рапідграф (лайнер).

			ескізів (рисунок, макет, комп'ютерна графіка). ▪ Виконання макету глибинно-просторової композиції та його фото-фіксація з різних ракурсів і підсвічуванням. <i>*Примітка: глибинно-просторова композиція може асоціюватися з об'ємно-просторовим рішенням дитячого майданчику, з виставковим обладнанням, з набором меблів.</i>			
	8.				▪ Рейтинговий контроль. ▪ Перегляд завдань модулю № 1.	
МОДУЛЬ 2. Композиційні прийоми художньо-образного формоутворення						
Змістовий модуль 2. Формотворення асоціативної композиції						
27.03.2023 - 15.05.2023	9.	практичні/самостійні	Тема 1. «Асоціативна композиція (в графічних матеріалах і техніках)». ▪ Розробити художньо-образне рішення асоціативної композиції за обраною темою.	4/4	▪ Консультації з викладачем за темою завдання.	▪ Аналіз студентських робіт з методичного фонду кафедри ДС та відеоматеріалів з Інтернет-мережі. ▪ Аналізуються вимоги до графічної асоціативної композиції.
	10.	практичні/самост.	Тема 2. «Ескізи асоціативної композиції». ▪ Розробити пошукові графічні варіанти асоціативної композиції. ▪ <u>Клазура № 1.</u> «Художньо-образне рішення асоціативної композиції за обраною темою» (графіка, 2-3 варіанти). ▪ Обґрунтування концепції.	6/6	▪ Консультації з викладачем щодо пошукових ескізів. ▪ Перегляд пошукових ескізів.	Формат – А-4 (20x30 см). Матеріали та інструменти: ватман, кольоровий папір олівець, пензлі, рапідграф (лайнер), гелієві ручки, акварельні фарби.
	11, 12	практичні/самостійні	Тема 3. «Розробка остаточного варіанту асоціативної	12/12	▪ Вибір і затвердження остаточного	Формат – А-4 або А-3. Матеріали та

		ні	композиції в графічних матеріалах і техніках. ▪ Виконання асоціативної композиції начисто. ▪ Складання тексту концепції (анотації).		варіанту. ▪ Консультації з викладачем щодо графічних прийомів виконання композиції.	інструменти: ватман, рапідграф (лайнер), пензлі, акварель. Оформлення роботи.
13, 14	практич ні/ самостій ні	Тема 4. «Асоціативна композиція (паперопластика)». ▪ Розробити художньо-образне рішення асоціативної композиції за обраною темою. ▪ Розробити пошукові варіанти асоціативної композиції (макетування). ▪ <u>Клазура № 2.</u> «Художньо-образне рішення асоціативної композиції за обраною темою» (макети, 2-3 варіанти). ▪ Обґрунтування концепції. ▪ Побудова елементів композиції в комп'ютерній програмі «Corel Draw» з метою підготовки до 3D – друку.	12/12	▪ Консультації з викладачем щодо поетапного виконання завдання. ▪ Перегляд пошукових ескізів. ▪ Консультації з викладачем виконання елементів композиції на 3D – принтері.	▪ Матеріали та інструменти (<u>варіант № 1</u>): формат планшету – А-3 (30х40 см), ватман, цупкий кольоровий папір, лінійка, трикутник, макетний ніж, клей ПВА. ▪ Матеріали та інструменти (<u>варіант № 2</u>): формат роботи – А-4, АВС-пластик, 3D-принтер (лабораторія матеріалознавства та моделювання).	
15.	практич ні/ самостій ні	Тема 5. Доопрацювання завдання «Асоціативна композиція (паперопластика)». ▪ Складання тексту концепції (анотації).	6/6	Рейтинговий контроль.	На екзаменаційний перегляд представляються всі вправи за модулями 1 та 2.	
		РАЗОМ: за 2 семестр		80/80		

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Рубіжний контроль знань здійснюється шляхом проведення контрольних практичних робіт. Підсумковою формою контролю опанування і закріплення знань з дисципліни є екзаменаційний перегляд, що проводиться по закінченню семестру. Загальна оцінка виставляється за результатом перегляду, а також з урахуванням рівня участі студента в обговоренні проблемних питань з теорії композиції, оцінки контрольних практичних завдань та регулярності відвідування аудиторних занять. На оцінку може позитивно вплинути написання тез, в яких віддзеркалюється науково-теоретичний підхід студента до аналізу певних положень, що витікають з матеріалів даної дисципліни. Підготовка тез

дповіді на студентській конференції або відзнака (диплом учасника, диплом за 1, 2, 3 місце) у Всеукраїнському мистецькому конкурсі оцінюється додатковими балами (в межах 1 – 5).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПРАВИЛА ЛЕКТОРА (ВИКЛАДАЧА)

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. На проведення занять з дисципліни розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки у закладі вищої освіти. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу, будь то занадто гучне спілкування, вільне пересування аудиторією чи користування мобільними телефонами. З боку викладача вітається активна участь студента і його власна думка в обговоренні актуальних питань, що розглядаються. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі інноваційних досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими потребами здоров'я (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини лектор має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з навчальною частиною та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять лектор інформує студентів через старосту групи.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Не припустимі пропуски лекцій студентами без поважних причин. Причини пропуску занять мають бути підтверджені деканатом факультету ДС. У разі пропуску занять студент має самостійно опрацювати матеріали теми лекцій і зробити відповідні записи в конспекті. Відсутність студента на контрольних заняттях (на модульному тижні) і невиконання відповідей на тести безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки (мінус 5 балів за пропуск).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час написання рефератів і статей, текстів доповідей для участі в конференціях студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (не допускається плагіат – суттєве запозичення або копіювання в статті/рефераті чужих матеріалів без посилання на автора чи оригінал об'єкту середовища (предмету дизайну).

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>, Положення «Про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв» (Затверджено Вченою радою ХДАДМ, протокол № 06 від 28.08.2020 р.).

РОЗПОДІЛ БАЛІВ у 2-му семестрі

Розділи, теми	Форма звітності	Бали
Модуль № 1, теми 1-6	Виконання практичних завдань № 1, № 2, № 3, № 4, № 5, № 6.	0 – 40
	Модульний перегляд.	0 – 10
Модуль № 2, теми 1-2	Виконання практичних завдань № 1, № 2	0 – 30
	Рейтинговий контроль	0 – 10
	Екзаменаційний перегляд	10
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент у повному обсязі опанував матеріал теми та самостійного курсу, проявив креативне мислення при виконанні практичних завдань, відповідей на питання рубіжного контролю, додатково підготував тези доповіді для науково-практичної студентської конференції, виступив з доповіддю на конференції, прийняв участь у Всеукраїнській мистецькій акції та отримав диплом учасника або відзначений дипломом за 1, 2, 3 місце.
A	17–19	37–39	Студент у повному обсязі опанував матеріал теми та самостійного курсу, проявив креативне мислення при виконанні практичних завдань, відповідей на питання рубіжного контролю, прийняв участь у Всеукраїнському мистецькому конкурсі.
A-	16	36	Студент у повному обсязі опанував матеріал теми та самостійного курсу, проявив креативне мислення при виконанні практичних завдань, відповідей на питання рубіжного контролю.
B	12–15	32–35	Студент добре опанував обсяг матеріалу теми та самостійного курсу.
C	8–11	22–31	Студент в цілому добре опанував матеріал теми та самостійного курсу, творчо та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки.
D	4–7	10–21	Студент у недостатньому обсязі опанував матеріал самостійного курсу.
E	1–3	1–9	Студент у недостатньому обсязі опанував матеріал самостійного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має багато значних недоліків (неякісне виконання кольорографічних вправ і макетів, помилки у проєктній документації,

			несвоєчасна подача виконаної роботи на екзаменаційний перегляд без поважної причини тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента під час лекцій при обговоренні проблемних питань композиційного формоутворення (1-3), виступу на конференції та публікацію тез доповіді у збірнику матеріалів студентської конференції або статті у фаховому виданні, а також за участь студента у Всеукраїнських мистецьких конкурсах (1-5).

КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ СФОРМОВАНІ В РЕЗУЛЬТАТІ ОСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Заплановані результати освоєння дисципліни (компетенції)	Програмні результати навчання
<p>Інтегральна компетентність (ІК)</p> <p>▪ Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>	<p>РН 3. Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проекту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень.</p>
<p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>	<p>РН 1. Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.</p> <p>РН 4. Визначати мету, завдання та етапи проектування.</p> <p>РН 8. Оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)</p> <p>СК 2. Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну.</p> <p>СК 3. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.</p> <p>СК 4. Здатність застосовувати навички проектної графіки у професійній діяльності.</p> <p>СК 8. Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.</p>	<p>РН 7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень.</p> <p>РН 9. Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання.</p> <p>РН 17. Застосовувати сучасне загальне та спеціалізоване програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).</p> <p>РН 18. Відобразити морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.</p>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Ідак Ю.В., Клименюк Т.М., Лясковський О.Й. Основи об'ємно-просторової композиції навч. посібник. Друге видання, доповнене. Львів. Видавництво Львівської політехніки, 2020. 212 с.
2. Г.А. Коровкіна Архітектурна композиція: конспект лекцій (для студентів 1 курсу денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Архітектура» спеціальності 191–Архітектура та містобудування) / Г. А. Коровкіна, Л. О. Богданова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 117 с.
3. Основи формоутворення: навч. посібник. С.В. Вергунов, Н.С.Вергунова, Л.А. Звенігородський та ін. Харківський Національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. 124 с.
4. Рижова І.С., Прусак В.Ф., Мигаль С.П., Резанова Н.О. Дизайн середовища: Словник-довідник / За ред. д. філос. н. проф. І.С. Рижової. Львів: Простір-М., 2017. 360 с.
5. Трегуб Н.Є. Інтерпретація форм античності в об'єктах дизайну (методика ХДАДМ). Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica: der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ЛЮГОΣ» zu den Materialien der internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz (B.4), 5. Juni, 2020. Stuttgart, Deutschland: Europäische Wissenschaftsplattform. 148 s. S. 117-122.
6. Трегуб Н.Є. Формування композиційного мислення в рамках освітньо-професійної програми «Архітектурно-ландшафтне середовище» (ХДАДМ). Theoretical and empirical scientific research: concept and trends: Collection of scientific papers «ЛЮГОΣ» with Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Vol. 4), July 24, 2020. Oxford, United Kingdom: Oxford Sciences Ltd. & European Scientific Platform. P.131-134.

Додаткова література

1. Божко Ю.Г. Архитектоника и комбинаторика формообразования. Учебник. К.: Вища школа, 1991. 245 с. ил.
2. Вправи в макетуванні / Укл. О.І. Ремешило-Рибчинська, І.А. Діда, Х.С.Бойко. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2001.
3. Губаль Б. Композиція в дизайні. Одно-, дво- і тривимірний простір: навчальний посібник / Богдан Губаль; за ред. Є.А. Антоновича. Івано-Франківськ-Тернопіль. ПЦ Матвей, 2011. 240 с.; іл.
4. Костенко Т.В. Основи композиції та тривимірного формоутворення: навчально-методичний посібник / Т.В. Костенко. Харків: ХДАДМ, 2003. 256 с.
5. Методические указания к выполнению композиционных упражнений с использованием цвета для студентов 1 курса специальности 05.22 «Проектирование интерьеров, выставок и реклам». Составители: Трегуб Н.Е., Алексеенко А.М. Х.: ХХПИ, Харьк. межвузовское полиграфическое предприятие, 1989. 30 с.
6. Методические указания по выполнению упражнения «Раппорт» по дисциплине «Основы композиции и проектной графики» для студентов 1 курса специальности 05.22 «Проектирование интерьеров, выставок и реклам». Составители: Трегуб Н.Е., Комиссарук Б.М. Х.: ХХПИ. Харьк. межвузовское арендное полиграфическое предприятие, 1990. 28 с.
7. Методичні вказівки з дисципліни «Композиція». Модулі №1-3. (для практичних занять та самостійної роботи студентів 1-2 курсів напряму 6.060102 «Архітектура», спеціальність «Містобудування») / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: Л. О. Богданова, В. С. Коваленко. Х ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 102 с. 174 рис.
8. Мігаль С.П. Біоніка в дизайні просторово-предметного середовища: навч. посібник. С.П. Мігаль, І.А. Діда, Т.Є. Казанцева. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 228 с. іл.

9. Михайленко В.Є., Кащенко О.В. Основи біодизайну: Навч. посібник. К.: Каравела, 2011. 224 с.
10. Обідняк М.М. Архітектурна композиція: Навч. посібник / М.М. Обідняк, О.Б. Білинська. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 152 с.
11. Основи дизайну архітектурного середовища: підручник. Тімохін В.О., Шебек Н.М., Малік Т.В. та ін. Київ. КНУБА. 2010. 400 с.
12. Основні поняття архітектурної композиції / Укл. О.І. Ремешило-Рибчинська, І.А. Діда, Х.С.Бойко. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2001.
13. Трегуб Н.Е. Интерпретация художественного языка мастеров авангарда и конструктивизма в творчестве архитекторов и дизайнеров XX – начала XXI века. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті: Зб. наук. праць в.н.з. художньо-будівельного профілю. Під заг. ред. Н.Є. Трегуб. Х. ХДАДМ, 2005. Вип. № 6. С. 119-126.
14. Трегуб Н.Є. Результати експериментів з кількісної оцінки формоутворюючої дії кольору в об'єктах архітектури і дизайну в контексті візуальної комфортності міського середовища. Комунальне господарство міст: Науково-технічний збірник. Вип. 69, серія: Технічні науки та архітектура. К.: «Техніка», 2006. С. 363-368.
15. Tregub N. Korrigierende Funktion der Farbe in Wahrnehmungsprozeß. Farbe und Raum, 1989. № 5. s. 2., 136-137.
16. Український авангард 1910-1930 років: Альбом / Авт.-упоряд. Д.О. Горбачов. К.: Мистецтво. 1996. 400 с.: іл. укр. та англ.
17. Шаповал Н.Г. Прикладна теорія архітектурної композиції: Навч. посібник. К.: КНУБА, 2000. 372 с.
18. Яковлєв М.І. Композиція + геометрія: Навчальний посібник для студ. вищих навч. закладів. К.: Каравела, 2007. 240 с.
19. Яковлєв М.І. Стилїзація і абстрагування – основа моделювання образної виразності. Українська академія мистецтва: науковий збірник, 2011. Вип. 18. С.188-197.
20. Masahiro Chatani. Paper Magic Pop-Up Greeting Cards. Ondorisha Publishers LTD. Tokyo, Japan. 1986.
21. Masahiro Chatani. Paper Magic Pop-Up Paper Craft. Ondorisha Publishers LTD. Tokyo, Japan. 1988.